

Ho nín-yání vūahū na ó o Poole túara n̄n o Timotee yi

Vūahū túaró nūhū

O Timotee b̄n maá h̄a lé o *Κερεσι n̄i, ká b̄n nu h̄a lé o zúifù h̄nzoró, á lé o k̄èrèt̄iε. O Poole là a Timotee zūna mín ká a Poole mu wà vaá bue le Dónbeen̄i b̄ion̄i ho Lisitere lóhó yi. Mu p̄ahū ká a Timotee lé o yàrónza f̄ε. O h̄a dó mí s̄i le Dónbeen̄i yi làa sòob̄ε (Bè-wénia 16.1-3). A lá b̄n n̄i wán, ó o Timotee w̄a b̄o a Poole yi á ba wee sá le Dónbeen̄i tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole v̄anna na ó o túara n̄n o Timotee yi lé h̄a b̄io n̄n.

Ho nín-yání vūahū yi ó o b̄ia b̄iowa b̄io t̄in b̄io:

1. O n̄a ba k̄èrèt̄iεwa zeñ wán le ba pa mít̄en b̄ia wee k̄arán ba le mu b̄io na yí bon b̄io yi.
2. O zéenia b̄io ba k̄èrèt̄iεwa ko ba wé b̄uaan̄ináa le Dónbeen̄i. O mún zéenia b̄io á ba k̄èrèt̄iεwa b̄úen̄b̄úen̄, le ba kuio n̄i-k̄ia làa b̄ia wee séení ba ko ba b̄ua le mít̄en.
3. Mu véení ó o Poole zéenia b̄io ó o Timotee ko ò o b̄ua le ba k̄èrèt̄iεwa à d̄an̄ sáráa le Dónbeen̄i tonló sese.

Le t̄en̄i

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé b̄io le Dónbeen̄i na lé wa k̄án̄ilo là a Yeesu Krista mu le í sá ho tonló mu konloon.

² Timotee, lé ūn̄én á ĩ wee túa ho vūahū na ká á à na yi, lé b̄io á wa s̄iadéró o Krista yi d̄an̄i yi á ū lé

í za. Le wàn Maá Dónbeenĩ là a Yeesu Krista na lé wa Núhũso à wé mu bè-tentewà làa fo. Le 6a na mí waminĩ lè mí héerà mia.

Yí hácrí bĩa wee v̄ini 6a nùpua lè mí kàránlò yi

³ Làa b̄io á ï bíaráa mu n̄on fon, díá à ù kéení ho Efεεze yi. Ba nùpua búii wi ho lóhó mu yi á wee v̄ini 6a nùpua lè mí kàránlò. Cén hè 6a le 6a díá mu.

⁴ Mún bío na 6a yi le 6a yí na mítén hã wàhio bè-bionii yi, làa b̄io á bàn 6ùaaawa b̄io wóráa b̄io bíoró. B̄un lé b̄io wee dé le w̄an̄ii na here 6a p̄ahũ, mu yí máa wé à 6a na mítén b̄io le Dónbeenĩ le mí ì wé yi, á wa yí dà máa z̄un̄ b̄io le Dónbeenĩ le mí ì wé ká wa yí dó wa s̄ia le yi.

⁵ B̄io n̄on á ï le ù bíoráa mu na 6a yi lé b̄io á 6a ko 6a wań mí n̄inzàwa. Ká 6a le mí wa mí n̄inzàwa á 6a ko à 6a s̄ia ce à wé le hã yile-tentewà, à dé mí s̄ia búenb̄uen le Dónbeenĩ yi.

⁶ H̄s̄n wén-tentewà so búenb̄uen á 6a búii p̄á díá à 6a wee v̄ini mítén lè le w̄an̄i-kánlè na ɲúhũ mía.

⁷ O *M̄oyiize làndá kàránlò lè 6a nùpua b̄io á 6a wee hení ká b̄io 6a wee bío làa b̄io 6a wee kàrán á 6arén mí b̄ere yí z̄ú kúará.

⁸ Mu bon, o M̄oyiize làndá se, ká wa wee bè ho yi làa b̄io á mu koráa.

⁹ Wa ko à wa z̄un̄ le ho yí bàrá nùpua na téréna b̄io yi. B̄ueé! B̄ia ho bàrá b̄io yi lé b̄ia yí máa bè le Dónbeenĩ b̄ion̄i yi, lè 6a n̄i-k̄ania lè 6a n̄i-s̄umáa, lè 6a bè-kora wérowà. Ho bàrá b̄ia yí máa k̄n̄bi le Dónbeenĩ, làa b̄ia wee 6ua mítén lè le b̄io ɲúhũ mía b̄io yi, làa b̄ia wee 6úe mí maáwà tàá mí nuwà b̄io yi. N̄i-6úe léé n̄i-6úe á ho bàrá b̄io yi.

¹⁰ Ho mún bàrá bìa wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, lè 6a báawa na wee da lè mí ninzàwa báawa, làa bìa wee yèé 6a nùpua bïo yi. Ho làndá mu bàrá 6a sabín-fúaalowa làa bìa wee dé mí jini na ká 6a máa bè mu yi bïo yi. Ho bàrá bìa búenbúen na yí máa bè ho kàránló na téréna yi bïo yi.

¹¹ Hón kàránló so héhaa lè le Dónbeenĩ cùkúso bín-tente. Le Dónbeenĩ na wee wé mu bè-tentewà lé dén kàràfáa le bín-tente mu mi.

O Poole wee dé o Krista bārākà

¹² I wee dé wa Nuhúso Yeesu *Krista bārākà lé bïo ó o nɔn ho pánká mi á ĩ wee sáráa o tonló. I wee dé o bārākà lé bïo ó o láa mi, á léra mi wó lé mí ton-sá.

¹³ Inén na fù wee yáa o yèni, á wee beé bïa tà a bïo lò, á mún wee là a, èé ká arén wón màhá zūna ĩ màkàrí lé bïo á ĩ lá yí zū bïo á ĩ wee wé, á ĩ yí dó ĩ síi wo yi.

¹⁴ Wa Nuhúso Yeesu Krista wó mu sáamu lè mí síwà làa mi. O wó á ĩ dó ĩ síi wo yi, á wa a, á mún wa 6a nùpua.

¹⁵ Bïo á ĩ wee bío kà láayi wi á ko à 6a nùpua dé mí sía mu yi: O Yeesu Krista 6uara ho dímíná yi bèra a na à 6a bè-kora wérowà kání. A inén lé yia lé o bè-kora wéro po bïa ká.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá zūna ĩ màkàrí, inén na bè-kora wi po bïa ká, á jà mí yi ĩ bïo yi. O wó mu á zéenia lè 6a nùpua na khii tà a bïo á à yíráa le mukání binbirĩ na máa vé.

¹⁷ Le 6a nùpua búenbúen dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi à wé kɔnbi le, lerén na á nùpue yí dà máa mi, á wi fééé, á wee dí le béenĩ fééé. Lerén mí dòn lé le Dónbeenĩ. *Amiina!

O Poole wee hení a Timotee s̄i

¹⁸ I za Timotee, b̄io kà lé b̄io á ĩ hení ì na foñ, à héha lè hã bíoní na le Dónbeenĩ ji-cúa f̄erowà yáanía bía ũ d̄ání yi, bèra a na ũ s̄i wé here le b̄in-tente tonló na fo wee sá yi.

¹⁹ Wíoka dé ũ s̄i, à sá ho lè le yi na se. Ba n̄i-dòndáa búí p̄á b̄un á 6a b̄èn yí b̄inía yí dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi.

²⁰ Bán n̄upua so ó o Himenee là a Alekisãndere wi t̄ahũ. A ĩ día 6a á 6a b̄io s̄a a Satãni yi, bèra a na à 6a yí b̄iní yí là le Dónbeenĩ.

2

B̄io á wa ko à wa wé fio b̄io yi

¹ B̄io á à wé here mia á à dí b̄io ká búenb̄úen yahó lé b̄io kà: Mi wé fio le Dónbeenĩ yi lè mí s̄obéé, á b̄ónb̄óní le, á dé le b̄arákà 6a n̄upua búenb̄úen b̄io yi.

² Mi wé fio na 6a bá-zàwa làa b̄ia á ho p̄anká wi n̄i yi búenb̄úen yi, lé b̄un ñ na ká wa à k̄en̄ ho h̄éerà yi, á à wé waten, á mún wé è wé hã wárá na se.

³ Ho fio à na 6a n̄upua yi lée b̄io na se, á mu mún s̄i le Dónbeenĩ na k̄anía wen yi.

⁴ Le wi à 6a n̄upua búenb̄úen k̄aní à z̄ur̄ ho t̄uía poni.

⁵ Mu bon, le Dónbeenĩ lée dà-kéní. A ȳia wi 6a n̄upua làa de p̄ahũ lée n̄i-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na 6ueé wó a n̄upue.

⁶ O 6uara 6ueé n̄on m̄iten á k̄aníanáa 6a n̄upua. O wó mu á z̄éeníanáa le le Dónbeenĩ wi le k̄aní 6a n̄upua búenb̄úen ho p̄ahũ na mu ko yi.

⁷ Lé b̄un b̄io yi á le Dónbeenĩ wóráa mi lè mí b̄in-buero, á tonkaa mi le ĩ k̄arán b̄ia yín̄n̄ 6a

*zúífùwa, à 6a dé mí s̄ia le yi. B̄io á ĩ mà kà lée t̄uía poni, sabéré mía mu yi.

B̄io 6a h̄āwa ko 6a wé 6ua lè mítēn

⁸ Awa, á b̄ūn lé b̄io n̄on á ĩ wi à h̄ā l̄ua 6úen6úen yi à 6a n̄upua h̄ooní mí n̄íní dá ho wáayi à floráa. Ba yí le mí s̄ia c̄í mín yi, 6a mún yí zá làa mín à wéráa mu.

⁹ I mún wi à 6a h̄āwa s̄ia z̄iló à héha làa b̄io mu koráa 6a n̄upua 6úen6úen c̄ōn. Ba ko 6a wé dé le k̄ēnbii mí s̄ia z̄iló yi, à wé 6ua mítēn sese. Le 6a n̄ún-v̄ání wiokaró yí wé b̄io na à na ká 6a n̄upua wé è loí 6a yi. H̄ā donkhue-s̄ia na wó lè ho s̄ánú tàá bè-vio 6úí na yàwá here à 6a wé yí z̄í. Ba yáá pá yí ko 6a wé z̄í h̄ā s̄ia na yàwá here dàkh̄iina.

¹⁰ Εε ká 6a wé s̄obá mítēn à wéráa h̄ā wárá na se. B̄ūn lé b̄io 6a h̄āwa na le mí wee k̄ēnbi le Dónbeen̄i ko 6a wé 6ua lè mítēn.

¹¹ Ho k̄aránló p̄āh̄ú á 6a h̄āwa ko 6a wé t̄été à bé zo à n̄ínáa ȳia wee na ho k̄aránló c̄ōn.

¹² I yí tà le 6a h̄āwa wé k̄arán 6a báawa, tàá à 6a yí p̄ánká 6a wán. Ba ko 6a wé k̄ēní s̄ūn̄í.

¹³ Mu bon, o Adāma lé ȳia le Dónbeen̄i má ho yahó á màh̄á bò yi mánáa o Eve.

¹⁴ A mu mún ȳin̄ōn̄i o Adāma lé ȳia ó o *Satāni s̄ūna, o h̄ā lé ȳia ó o s̄ūna, á lé wón lé ȳia yí bò le Dónbeen̄i bè-b̄ionii yi.

¹⁵ H̄arí b̄io mu wó kà á 6a h̄āwa á à k̄ān̄í 6a h̄āmu b̄io yi, ká 6a dó mí s̄ia le Dónbeen̄i yi, á le wamin̄i wi 6a yi, á wee 6ua mítēn sese làa b̄io le Dónbeen̄i le mu koráa.

3

Ba k̄èrèt̄ēwa kuure ya-d̄iwá

¹ Bìo á ì mǐ ì na mia á láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí 6a kèrètíewa kuure yi, wón wi ò o sá tonló na se.

² O ya-dí ko ò o zǔn mítén 6uaró à wékheró bǐo yí mǐ lɛ́é yi. O ko ò o wé hǎa yà-kéní 6ànsò. O wára ko à hǎ wé se, à wé o nùpue na bǐo 6úen6úen ó o wee wé kǎna, á 6a nùpua wee kǎnbi. O mún ko ò o zǔn 6a nǐ-hǎnǐ 6uaró, à zǔn 6a nùpua kàránló.

³ O yí ko ò o wé ɲa-ɲu, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, 6ùèé. O sǐi ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bióní. O yí ko ò o sòobá dé mí sǐi le wáí yi.

⁴ O ko ò o dàń mí zǐi nùpua 6ua, ò o zàwa wé ɲí a cǎn, à wé kǎnbi o.

⁵ Ká a nùpue hǎa yí dà mí kùrú zǐi nùpua máa 6ua, ó o ò wé kaka à dàń n 6uaráa 6a kèrètíewa kuure?

⁶ O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sǐidéro o *Krista yi dǐn yí míana, bèra a na o hǎa yí yòní mítén mu bǐo yi, à le Dónbeenǐ sǐinǐ a ɲúhǔ làa bǐo le sǐinǐanáa o Satǎni ɲúhǔ bǐo sǐi.

⁷ O ko ò o wé o nùpue na wee 6ua mítén sese à bǐa yínǎn 6a kèrètíewa wé kǎnbi o o wén-tentewà bǐo yi, bèra a na à bè-kohó bǐo yí mǐ lɛ́é wo yi, ò o Satǎni hǎa yí yí o vǐ.

Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá bǐo

⁸ Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá ko à 6a wé 6a nùpua na wee 6ua mítén sese, à yí wé ɲinǐ ɲun 6ànsowà. Ba yí ko 6a wé ɲu ho *dǐvén dà mí nǐ wán, à sòobá dé mí sǐi le wáí càró yi.

⁹ Le Dónbeenǐ tǔiá poni biónǐ na le zéenia hǎ sǐadéro le yi dǎnǐ yi á 6a ko 6a wé bè yi lè le yi na wee ce.

10 Hen ká mi le mi ì lén nùpua á à wé lè 6a kèrètíewa kuure ton-sáwá à mi loń 6a ká fianí mía 6a yi, ká 6a dà à sá ho tonló mu, à mi wáa 6ua bán.

11 Ba hánání ko à 6a 6ua mítén sese, à yí wań hã nĩ-ńùà. Ba ko 6a wé 6a nùpua na bío búenbúen 6a wee wé kána, à láayi kerí mu bío búenbúen yi.

12 Ba kèrètíewa kuure ton-sá ko à bân hãa wé yà-kéní, o ko ò o dàń mí zàwa lè mín zii nùpua 6ua.

13 Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá na tonló se bán á 6a nùpua wee kãmbi, á 6a poní á à sén á à bíoráa o Yeesu na 6a dó mí sía yi bío.

Mu bío zūnló na wa wee yí o Krista yi cǎn

14 I wee leéka à ì buen ù cǎn hen làa cǎnú. Ee ká ì wee túa bío ká

15 bèra a na ká ì míana 6uararáa à ù pá zūń bío á ù 6uaráa ūten 6a kèrètíewa kuure yi. Dén kuure so lé 6a kèrètíewa zĩ-ńúhú na bío sã le Dónbeenĩ yi. Le kuure mu lé dío sã ho túiá poni dńńía làa bío á hã bòròbòròwa wé sínáa le zii dńńí bío síi, lé lerén á ho túiá poni mu dńń wán.

16 Le Dónbeenĩ bè-sànkaniĩ na le zéenia làa wɛn wa siadéro o Yeesu yi dání yi bɛntĩn lee bè-beeni.

O Krista

bueé wó a nùpue,

á le Dónbeenĩ Hácírí vèenia wo zéeníanáa le o bío bon.*

O o zéenia mítén lè le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi.

O bío buera nɔn hã síiwà búenbúen yi.

Ho dímíńá yi á 6a nùpua dó mí sía wo yi.

Le Dónbeenĩ yòonía wo á dó ho cùkú yi.

* 3:16 Mi loń Oroomusa vūahú 1.4

4

Le Dónbeenĩ bè-wénia búenbúen se

¹ Le Dónbeenĩ Hácírí bía mu wéréwéré le hen ká ho ðímj́á véró khíi ðn á 6a nùpua búu wáa à khí á máa dé mí sía le Dónbeenĩ yi. Ba à yèrè má khíi bè mu bíowa na wee khà 6a nùpua v́íní yi, lè 6a cínáwa kàránló yi.

² Bán nùpua so wee ti bío wi 6a yiwa yi ká 6a fúaa hã sabíoní à v́ínínáa 6a nùpua. Ba bè-leékana yi, á 6a yí zū bío se làa bío yí se máa hueeka mín yi.

³ Ba wee bío le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua lè mu bè-ðinia búu ðíró ká le Dónbeenĩ ñn léra mu ho ðíró bío yi, bèra a na à bíá dó mí sía o *Krista yi, na zū ho túiá poni wé dé le Dónbeenĩ b́arákà ðíráa mu.

⁴ Bío le Dónbeenĩ léra búenbúen se, á wa ko wa wé tà mu yi à dé le b́arákà mu bío yi.

⁵ Mu bon, le Dónbeenĩ bíoní lè ho floró lé bún wee wé à mu bío búenbúen ce le Dónbeenĩ yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún bíowa so na ká búenbúen á ũ kàrán lè 6a kèrètiéwa, bún ká fo màhá wáa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeenĩ bíoní wee kàrán f́éé ũ síidéro le yi bío yi, làa bío fo b́oráa bío 6a kàránna làa fo yi bío yi.

⁷ Hã wahio na yí máa zéení mu bè-tente là a nùpue, hã yí héhaa lè wa síadéro le Dónbeenĩ yi á ũ pí bío. Bío fo ko à ũ wé lé ho kení ũten làa bío á fo ò bèráa le Dónbeenĩ yi sese.

⁸ Bío fo ò kení lè ũ sánia lée bío na dà fo wé è séení. Éé ká ho sòobá ũten à wé bè le Dónbeenĩ yi sese bún cúnú wi bío búenbúen yi, lé bío á yia bò le

Dónbeenĩ yi wón le dó mí jii le mí ì na le mukānĩ binbirĩ yi hā laà na kà wán, lè ho yĩró na lua yi.

⁹ Le biónĩ na kà lée biónĩ na láayi wi á 6a nùpua ko 6a tà yi.

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bĩo wa dó wa sĩa wee lòní bĩo le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ le mí ì wé. Le lé 6a nùpua búenbúen kãnílo, sònkú bĩa dó mí sĩa le yi.

¹¹ Bũn lé bĩo á fo ko à ù bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bĩo á fo ko ù bua lè ũten

¹² Yí díá le 6a zùán fon lé bĩo á fo lé o háyónza. Ɛɛ ká ù màhã bua ũten sese à bĩa dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi mi à bè yi: Ƴ bióní yi, ù wárá yi, bĩo á fo wa lè 6a nùpua yi, ù siidéro yi lè ù sĩa na wee ce yi.

¹³ Wé sòobá ũten à kàrán le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ à na 6a kèrètɛwa yi. Wé hení 6a sĩa à kàrán 6a à paráa ì buenlò.

¹⁴ Le Dónbeenĩ Hácírí hāmu na fo yú á ù yí wé làa bĩo na jũhũ mía. Fo yú mu á héhaa làa bĩo le Dónbeenĩ jii-cúa fɛɛrowà bía pāahũ na á 6a kèrètɛwa kuure ya-díwá bò mí níní ù wán.

¹⁵ Bĩo á ì zéenia làa fo búenbúen á ù wé sòobá ũten à wé wé. Na ũten búenbúen ho tonlò mu yi à 6a nùpua mi bĩo á fo wee varáa lè ù yahó.

¹⁶ Pa ũten bĩo fo wee buaráa ũten làa bĩo fo wee kàrán lè 6a nùpua dǎní yi. Fára dǎn à bè le Dónbeenĩ yi mu búenbúen yi. Ká fo dàrina wee wé làa bũn bĩo, á ũnén ù bɛere á à kãní ũten á mún ñ kãní bĩa wee jí ù bióní.

5

¹ Wé yí là hεεrè làa nǐ-kínle. Fo wé le fo o zéení a, à ù wé mu lè le kǎnbii, à κεí lè o lé mǐn maá. Ba yàrówá á ù wé zéení lè mǐn zàwa bǐo síi.

² Ba há-kíá ù zǔn buaró à κεí lè 6a lé mǐn nuwà. Ba há-yàrówá á ù wé zéení lè mǐn hǐnni bǐo síi, ká ù mahá wé mu lè há yilera na se.

Ba maháwa na wi 6a kèrètewa kuure yi bǐo

³ Wé pa 6a maháwa bǐo, sǎnkú bǐa nùpua na wee loń 6a yi mía.

⁴ Ká maháa zàwa tàá o mǎnmáníá wi á 6a ko 6a zǔn le 6arén lé bǐa ko à 6a wé loń mǐn zǐ-júhú bǐo. Ká 6a wee wé kà se 6a wee wǐ bǐo á 6àn nùwá lè 6àn 6uaawa wó nǎn 6a yi khǐna. Bún lé bǐo sí le Dónbeenǐ yi.

⁵ Ká a maháa na nùpue na à loń wo yi mía, ó o kará mí dòn, wón bǐo 6úen6úen ó o dó le Dónbeenǐ níi yi. O wee fio le Dónbeenǐ yi à 6ón6óní le le wisoni lè ho tǐnàahú à máa khí.

⁶ Ká maháa na 6èn wee wé bǐo sí a yi, wón ka lè o húrún hàrí ká a yǐo wi lua.

⁷ Bún lé bǐo á ù hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bǐo yí mǐ lé 6a yi.

⁸ Ká a nùpue yí máa loń bǐa làa wo te mǐn yi, sǎnkú bǐa bǐo sǎ a yi binbirǐ, se bǐo ó o le mí dó mí síi o *Krista yi ó o bǐnía mǎn. O yàá sǔnsǔmána po yǐa yí dó mí síi wo yi.

⁹ O háa na lúluio yú ho 6úará-tǐn lé yǐa ko ò o mǐ dé 6a maháwa tǐahú, o ko ò o wé o háa na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé háa na 6a nùpua wee kǎnbi o wén-tentewà na kà bǐo yi: O 6uan mí zàwa sese, o tà á 6a nǐ-hǎní làara a wán, o seera bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ

yi zení,* o séenia bia yú le lònbee lè mí sííwà, hã wén-tentewà lè mí sííwà cèrèè ó o wó.

11 Ká 6a mahã-fla bán ũ lén níi. Lé bïo á pãahũ na ká mu yaamu bïo wi 6a yi, à 6a sĩa bïo wéró wé à 6a bĩní a Krista món.

12 Ká 6a wó kà, se 6a júná sú lé bïo á bïo 6a dó mí jíní le mí máa ya á 6a yáara.

13 Hen ká fo mà 6a dó 6a mahãawa jii á 6a wé è héè è vará 6a nùpua jíní ká 6a máa sá dèè. Mu yáá máa kãna bũn yi mí dòn, 6a lé 6a dàn bíorowà, á wee kúee mí jíní hã tũíawà na bïo yí ciran 6a yi.

14 Lé bũn búenbúen bïo yi á ĩ wi à 6a mahã-fla à yaka à te mí zàwa wé loń yi mí zíní yi, bèra a na à wa zúkúsa yí yí bín-kora mĩ leé wèn.

15 ĩ wee bũn lé bïo á 6a búí yáá dèenia yèrémáa bò a *Satāni yi.

16 Ká hãa búí na lé o kèrètíè bãn temínlowà búí léé mahãawa, ó orén lé yĩa ko ò o wé séení 6a, bèra a na à bán bïo wãa yí wé sèró 6a kèrètíèwa kuure wán. Bũn ká 6a mahãawa na séenílowà mía á 6a kèrètíèwa kuure á à dàn wé è séení.

17 Ba kèrètíèwa kuure ya-díwá na wee sá mí tonló sese á ko lè le kònbii lè le séení, sònkú bĩa wee dé mí sòobéè le Dónbeenĩ bíonĩ bueró yi à wé kàrán 6a nùpua làa de.

18 Le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ á bïo kà túara yi: «Hen ká a nàa wee và ho dínló yi à ũ yí ca a pii.»† Mu pá bĩnía túara: «O ton-sá ko lè mí sááníi.»‡

* 5:10 Hã zení sèeró: Mu kúará le o tà liinia míten á sá nòn bia bïo sã le Dónbeenĩ yi. † 5:18 Mi loń Lándá zéenílo vũahũ (Deutéronome) 25.4 ‡ 5:18 Mi loń Luki vũahũ 10.7

19 Hen ká 6a kèrètíewa kuure ya-dí 6úi ó o 6úi le o wó khon bïo 6úi bïo yi à ù le 6ànsò seéràsa nùwá ñun tàá nùwá tìn kerí, ká bñn mía à ù yí tà mu.

20 Yia wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a nùpua yïo yi. Ká fo wee wé làa bñn á mu ù zání bïa ká á 6a máa dé mítén hñn wára so yi.

21 Bïo kà lé bïo á ï wee hení ì na fonè le Dónbeení là a Yeesu Krista lè 6a tonkarowà na ho wáayi yahó: Sòobá ùten à bè mu yi, à wé yí hueeka 6a nùpua mín yi.

22 Wé yí zà ù sïi wán à bè ù níní nùpue wán dérása wo ho tonlò yí 6a kèrètíewa kuure yí ká fo yí zū bïo ó o karáa sese. Yí léé o 6úi bè-kora yí làa wo, le ùnén ù bεεre à wé o nùpue na wee ce le Dónbeení yahó.

23 Wé yí ñu ñumu mí dòn, ká ù wé ñu ho *dívén cínú ù píohó na wee vá túntún bïo yi.

24 Ba nùpua 6úi bè-kora na 6a wee wé wee mi denkhεεn hàrì ká 6a yàá dñn yí cítíio 6a. Ká 6a 6úi bán 6èn bïo wee zūn làa món.

25 Lé làa bñn sïi á hã wén-tentewà wee mináa wéréwéré mu khoomu yi. Hã yí máa sà yi hàrì ká hã bïo yí zūna fùà.

6

1 Bïa lé 6a wobáaní 6úen6úen ko 6a wé kñnbi mí ñúnása, bèra a na à 6a nùpua yí yáa le Dónbeení yèni, à mún yí bío yí khe hò kàránlò na wa wee na dání yi.

2 Ká bïa ñúnása dó mí sïa o *Krista yi à 6a yí leéka le bïo 6a lé 6àn zàwa 6a sïadéró bïo yi á 6a máa wé è kñnbi 6a. Ba yàá ko 6a wíoka wé sá na 6a yi lè mí sòobéε, lé bïo á 6a ñúnása mu na 6a wee sá na yi á dó mí sïa le Dónbeení yi á 6a wa 6a.

Bún bïowa so á ù kàrán lè 6a nùpua à hení 6a sía mu wéró yi.

Ho kàránlò na bïo yi bon lè le wárlí warlò bïo

³ Ká a 6úi wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bún, á yí tà wa Núhúso Yeesu *Krista bioní binbirí yi, á mún yí tà bïo wa wee kàrán lè 6a nùpua waten 6uaró dǎní yi,

⁴ se wón 6ànsò wee yòoní miten, o yí zǔ hàrí dèè. Bïo ò wa lée zía làa wǎaní kánlò. Bún wee 6uen lè le yandee lè hà zía lè hà làntàa, lè hà yile-kora.

⁵ Ba nùpua wé kán mín fèèè lé bïo 6a yilera yí se, làa bïo 6a yí zǔ ho tǔiá poni. Ba wee leéka le ká mí tà bò bïo sí le Dónbeení yi á mí ì yí le wárlí.

⁶ Mu bon, le sídéró le Dónbeení yi cǔnú wi làa sòobéè ká bïo fo yú á ù síi wan bïo yi.

⁷ Wa wee te ká wa dèè 6úi mía, ká wa khíi wee hí á wa mún máa 6ua dèè 6úi máa lénnaa.

⁸ Lé bún ká wa yú bïo wa à dí, á yú hà sí-zínia se bún á à yí wèn.

⁹ Ká bïa wi à 6a wé ho nǎfòró 6ànsowà konloon bán wee dé míten mu bè-kora wéró yi, à keń lòn nùpua na á dádá vǔn. Ba wa mu bïo na jǔhǔ mía, na wee 6óoní a nùpue yi, à yáa wo 6úen6úen6úen.

¹⁰ Mu bon, le wárlí warlò á wee 6uen lè mu bïo na yí se lè mí síiwà. Ba nùpua 6úi khèra lè le Dónbeení, lé bïo 6a sòobáa dó mí sía le wárlí càró yi dà, á 6a lò 6èn wee be mu tá làa sòobéè.

Le zéeni na ó o Poole nǎn o Timotee yi

¹¹ Ká ùnén na dó ù síi le Dónbeení yi, khèn làa bún bïowa so 6úen6úen. Wíoka sòobá ùten à wé wé bïo téréenna le Dónbeení yahó. Bua ùten làa bïo mu sínáa le Dónbeení yi. Wé dé ù síi le yi fèèè, à wań 6a nùpua, à wé hǐ ù síi à mún wé wayi.

12 Wíoka dé sòobéε ũ s̄idéró o *Krista yi làa b̄io ó o dásí wee dérása mí sòobéε à firása hā fio b̄io s̄ii, à ũ yí le mukāñi na máa vé. Lé b̄un b̄io yi á le vonnáa fo, á fo bía ũ s̄idéró le Dónbeen̄i yi b̄io wéréwéréé 6a s̄érása c̄èrèε yahó.

13 I wee hení b̄io kà á à na foñ le Dónbeen̄i yahó, lerén na wee na le mukāñi mu b̄io búenb̄uen yi, í mún wee hení mu ù na foñ o Krista yahó, wón na mà ho t̄iá wéréwéréé o Pilaate yahó.

14 Wé bè b̄io á ĩ bía n̄on foñ yi sese, wé mu le mu n̄ii sí bèra a na à n̄upue yí dàñ m̄i wékheró b̄io léé foñ fúaa wa N̄uh̄so Yeesu Krista kh̄ii b̄inía 6uara.

15 O kh̄ii 6uen ho p̄ah̄ú na le Dónbeen̄i le mu ko yi:

Lerén Dónbeen̄i na mu bè-tentewà lè mí s̄iíwà wee lé c̄s̄n,
na dà mu b̄io búenb̄uen, á lé le Dónbeen̄i mí dòn.
Le lé 6a bá-zàwa búenb̄uen b̄éε, á lé 6a n̄únása búenb̄uen N̄uh̄so.

16 Lerén mí dòn lé d̄io wi f̄éεε.

Mu khoomu na le wi yi b̄àn s̄ii á n̄upue yí dà máa s̄àará yi.

N̄upue d̄iñ yí m̄on le, ó o 6úi mún yí dà máa mi le.
Le ho c̄ukú lè ho p̄anká à b̄io s̄i le yi f̄éεε. Amiina!

Ho n̄àf̄oró b̄ansowà z̄éen̄i

17 Hení mu na ho n̄àf̄oró b̄ansowà yi le 6a wé yí yòoní m̄iten, le 6a yí dé mí s̄ia ho n̄àf̄oró na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à k̄an̄i 6a mu b̄io búenb̄uen yi, kà 6a dé mí s̄ia le Dónbeen̄i yi, dén na wee na mu b̄io búenb̄uen wen à wa s̄ia wa b̄io yi.

18 Bío na 6a yi le 6a wé wé mu bè-tentewà, à wé wé mu c̄èrèε. Le 6a wé h̄én mí n̄iní à séen̄i 6a n̄upua.

19 Ká 6a wee wé kà síi, se lée nàfòró binbirì á 6a wee bàrá sese ká lè mítén à khíi yíráa le mukāñi binbirì.

Le mǎndén zéeni

20 Timotee, bǎo le Dónbeenì kàràfáa foñ á ù wíoka pa bǎo sese. Hǎ bín-conconwà làa hǎa bǎo 6úí yí cǎéra le Dónbeenì yi à ù yí tà bǎo. Mu bǎo na 6a wee ve làa bǎo zǔrǎló ká mu jǎn yí bon 6àn kàránló á ù mún yí tà bǎo.

21 Bún bǎo zǔrǎló so á 6a 6úí dó mí sía yi lé bún te bǎo á 6a bǎníanáa le Dónbeenì mǎn. Le le Dónbeenì wé mí sǎamu làa mia.

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fce9bf